
PAMFLET
1142

GODS HANDT,

OFT

OVERWINNINGHE

Des machtigen heyrkracht

van den Eerst-hertogh Albert van Oosten-rijck/tusschen Nieupoort end' Oostende in Vlaendren/

Deur 'tbeleyt van den Edelen, Vromen, Seighaftighen Grave,
MAVRITS van Nassaw, &c. verkreghen.

Op den tweeden Hoymaents dagh, int jaer 1600.

Midtsgaders

Lof van Graef Maurits/ Henrick Frederick zijn broeder de jonghe Prince/
Graef Ernst/ Graef Lodowijck/ Fransoys Veer ende Gendt.

94

t'Amsterdam, by Herman de Buck, inde Mol-steegh.

LOF-DICHT.

MEt recht ghy *Edel Graef* verdient den *Palm-kransse*,
Om dat ghy zijt zoo braef, end' over t *Stadt* en *Schanse*:
Daerom de *Vlaemsche Maeght* begheert van u by-standt
Die u 't *Olijfken* draeght, jae geeft van handt tot handt.
Ootmoedigh is zy, siet, siet, zy is zeer versleghen;
En deur het Spaensch ghebiet en jock, helaas, verleghen:
Verlicht haer, *Edel Heer*, verdrijft 't *Maraans* ghedrocht,
Dat schier dees *Maghet* teer tot oneer heeft ghebrocht:
Schut ghy dat die met bloet bystaet u *Vader-lande*,
Ghy die oock met u goet een yder doet by-stande:
Ghy die tot *Spangies* spijt te boven gaet den *Croon*,
Ghy die tot *Spangies* spijt nae wercken krijght u *loon*:
De *Faam* een *Lof-dight* singht en verbreydt u wel-daden,
Siet hier! de *Faam* die bringht den *Laurier* met zijn bladen,
Om u te ringhen saen 'thooft met een groene hoet,
Op dat ghy meucht ont-gaen *Lethes* vergetel-vloet,
Met recht. Ick swijgh nu hier al wat ghy in u leven,
O *Vorst*, zeer *Goeder-tier* en *moedigh* hebt bedreven.
Ghy hebt Sondagh laest-le'en den tweedē Hoy-maents dagh
V *Vyanden* vertre'en in een volcomen *slagh*.
Hier in sick zeer verblijt de *Vlaemsche Maeght*; herbooren
Want zy siet d' *Oude Tijdt*: Gaet so voort, *Prins*, verstooren
Het *Satans* vuijl ghespuijs: 'tzy *Paap* of *Iesu-Wijt*
Verjaeght 'tal uyt *Gods-huijs*, jae uyt des Werelts crijt.
God reijckt u zyne *handt*, ghy salt zijn *Over-Winder*
Van't gansche *Vlaemsche* landt, en van des *Schaeps* verslinder:
Swijght ghy en swicht ô Nijdt, nu *Vlaendren* is in vreucht
Swijght nu tot *Spangies* spijt heel *Hollandt* is verheucht.
Nu swijght en swicht ô Nijdt, of wilt *Maurits* lof gheven,
Die tot veel Heeren spijt doet, *Stadt* en *Sterckte* beven.
Deur hem de Vlaemsche eer die d' *Inquisiti* nam
Siet! krijght dees *Maget* weer; nu swijght, of prijst dees Man.

GODS HANDT
OFT
OVERWINNINGHE
Des machtighen Heyr-kracht van den Eerst-hertogh Albert van Oosten rijck/tusschen Nieupoort ende Oostende in Vlaendren/

Deur 'tbeleyt van den Edelen, Vromen, Seighafstighen Grave, MAVRITS van Nassaw, &c. verkreghen.

I.

God van Hemelrijck! wat stem comt in mijn ooren?
Van waer cõt dit Vermak/ dat mijn noch twijff'lijc hout?
Het dondert: hoort: ic schroom/ mijn moet nu heel vercout/
Mijn leeden beeven al/ wat comt mijn hier te vooren?
Ick denck niet datter is een Donders-zoon gheboozen
Die sick niet openbaert dan met een Donder-slagh:
Ick weet niet wat het zy: 'tis wel een droef ghelagh
Wapp! hoe bangh is mijn: wat comt mijn hier te vooren?
Loopt/ Jonghen/ Loopt/ u Meester swijmt/ haelt haest azijn/
Besprenght mijn aengesight: Nu paps: het sal wel zijn/
Ick zy mijn self/ God zy danck: nu moet ick't vertalen
Dat onder gheene boom uyt-sprack een stemme teer
Aen u Hollanders stout/ die laeckt den Roomschen Leer/
En versoept t' Spaansch ghebroet met Paus en Cardinalen.

II.

Hoe veel papiers (helaas!) wordt in dees tijdt bedurven!
Men dicht/ men schimpt/ men jockt/ men boert nu allegaer.
Men spottet met den Paus/ den goeden heylighen Vaer/
Hem deerlijck teghen danck men grijpt nu by zijn lurven.
O stout ghedroght/ wee u! hoe ist met u verkurven?
Den Paus in ban derft ghy O Hollanders/ bestaen?
Zijn Bullen ende Decreten derft ghy soo versmaen?
O stout ghedroght/ wee u! ghy zijt te zeer bedurven/
Tis int ghebeent/ soo dat ghy niet dan schimp uytbraackt/
V kleene kind'ren oock wordt dees Pap in ghekaackt;
Tis int ghebeent...
Waer over (vrees' ick) zy haer na sullen beclaghen.
Bedwinght u Pen/ en snoert u tongh met voordel saen/
Want 'tRoomsche Blissem can u straffen/ jaa doot slaen/
Bekeert u: looft u heyl; denckt op de laeste daghen.

Teghen 'tghemeen spreeck-woordt/ VVie sal dē Paus in ban doen.

Dit is

III.

Dit is het heus Vermaen/ dat by my is onthouden/
So ick yt heb ghemist/ Sachtmoedigh Vader zijt/
En dat mijn kranck vernuft/ en menschelijckheyt wijt/
Wy menschen dwalen al: wilt dit ten besten houden:
Zy dwaalden (soo ick meen) die Peters pant-rock vouden:
Hy dwaelt noch hedens-daeghs/ die vraeght nae u Aff-laet/
Die Misse gaet dwaelt oock plomp inden hooghsten graet/
Dits kont ghenough/ o Paap, niet diep om te doorgronden.
Een Grof-aert dit wel merckt/ jaa die Dreck eeten can/
Of Bullen g'lijck een Stier/ als staet de boogh' in span/
Al heeft hy niet heel vast de spraeck der Roomsche helden:
Maer Pater Noster can en Credo overluyt/
Die weet wel sonder fael wat dit mijn dicht beduyt/
Hier af meer als ghenoegh/ onnodigh datmen schelden.

Clemens heet de Paus/ dat is induijts Sachtmoedigh.

IIII.

Nu tsa/ ick com tot u/ O Hollandt hoogh verheven/
Met oorlof ick moet u vraghen van dit Vermaen/
Hoe klinckt dat in u oor? wie meent ghy heeft ghedaen?
Voorwaer 'tis wijs/ soudt niet wel ons zijn door ingheven
Van een gheleerde Paap oft Jesu-wijt ghegheven/
Want slechte Broeders soo niet spreecken in Brabandt:
Maer die scherp-sinnigh zijn en hebben goet verstandt.
Die boucken menighfout by dagh en nacht aen-cleven/
Van haer comt dit Vermaen/ van haer comt dit straf-dicht/
Soo wy dat wel verstaen/ ist niet meer dan kaf licht.
Tis om te lachen wis / na dat ickt wel bedencke/
Dat ons dit voor den Paus als Heijl en Oord'laer stelt/
Nu lacht met mijn Hollandt, hier in u niet en quelt:
Tis windt: de Seven-Berghens-Heer magh u niet krencke.

Dat is de Paus die Heer van Roomen is/ die sevẽ bergẽ heeft

V.

Tis waar 't Roomsch valsch gespuys breydt stricken en leyt laghen/
Tis waer de Spaensche fluyt seer soet queelt achter 'triet/
En lockt u tot het net al over langh verspiet/
Dan God ghehenght dat niet/ die machtigh is te jaghen
Den vyandt van u hals/ end'u ten eeuw'ghe daghen
Bewaren: merck'lijck blijckt/ dat zijn maght u bystaet/
Hy waackt voor u/ voor u te veld' hy vlytigh gaet.
Jae oock voor u toesendt hy den vyandt neer-laghen.
Hy seeghent u/ hy u den overhandt verleent/
Soo dat noch op dees dagh het Spaensche Legher steent.
O Gulden jaar! hoe swaer valt ghy u Cardinalen/
O tweeden Hoey-maendts dagh wat saeght ghy bloedigh stroom/
In Vlaend'ren aen de Zee/ waer ons Graef Maurits vroom
Den Overwinningh kreegh uyt d'Hemels hooge salen.

Hier

VI.

Hier heeft/O Hollandt, claer ghethoont die Heer almachtigh
  Wat liefd' hy tot u draeght/die lieft zijn Kercke reijn/
  En zyne Leer aenhanght/en haet den vuylen treijn/
Die Babels Hour u brenght of Roma leugenachtigh/
Zijn Kercke soo voort lieft/haer Leer is alleen krachtigh:
  Ja soo krachtigh alleen als al't heyligh ghedroght
  Dat in Italien landt en Spangien word verkocht.
Het is gheen ydel praet/dat ick segh is waerachtigh/
  God heeft ons Vorst bewaert/God heeft ghegheven hert/
  Om te verslaen int velt het volck van Adelbert:
Elf duysent man/jae meer was zijn heyr-kracht/volcomen
  Versien van als/van kruijdt/van loot/van zijdt-gheweer/
  Van keet'nen en fluweel/van paerlen/hoet en veer.
Dees heeft ons Nassauwsch Heldt meest al 'tleven benomen.

VII.

Tghebet van ons Graef ghestort uyt s'Herts afgronde/
  Heeft God ghehoort/voorwaer/hy heeft zijn rechter handt
  Zijn knecht ghedaen/om slaen voor het ghemeen wel-standt.
d'Hertogh heeft oock gheknielt en ghekust met zijn monde
d'Afgoden groot en smal:maer zy dat niet verstonden/
  Al niet ist wat hy doet/die den Drie-een versmaet.
  Al niet ist wat hy doet die menschen weghen gaet.
Die loopt hemselven doodt/en vermeert zijn erf-sonden. Drie-een is God/die Vader/Soon en H. Geest is
  Wegh Afgodischen al. Wegh die tot Compostell
  Of te Lorette gaen/voort Vaghe-vier end' Hell:
Biddende nacht en dagh om ellend' af te keeren.
  Wegh/wegh ghy Spangiaerts wreedt die ons tot Vrede raedt/
  Niemandt is hier soo blindt of hy siet 'tvolgent quaedt.
Ick segh' de Slaverny/dien ghy inbrenght als Heeren.

VIII.

Wegh oock ghy Spaansch-ghesind die ons 'twonder verborghen/
  Dat op d'Hollandtsche strandt sick heeft geopenbaert
  In't langh beduijt/en dreyght met den Wal-visschen aerdt.
Neus-wyse bloedt/swijght stil/ramp zy u wane sorghe/
Hollandt ghelooft u niet al stelt ghy duysent borghen:
  Waersegghers kent zy niet/zy kent gheen Munnicks klap/
  Wegh/wegh Boos-wicht van hier/cruijpt hastigh in u cap:
God is bekent alleen/niet u den dagh van morghen/
  En ghy seght dat Gods handt ghereet is tot ons straf?
  O Spaanschen hondt verwaent hoe ydel is u blaf!
Ghy zeght met druc en pijn sal u God/Hollandt! spysen/
  V hooghen staet tot val sal comen/'trijck tot niet.
  V winst in teghenspoet/u weelden in verdriet
Sal keeren metter daet;wie hoorde sulck afgrysen?

God

VIIII.

Ignatius Loiola en Gotfrijd Varaglius, zijn vinders en meesters van de Jesuyten ende Capucijnē/ die in dese 60. jaeren seer gewassen zijn duert voetsel van de Paus.

God teeck'nen gheeft/'tis waer/maer plaaght meest zijn vyanden/
G'lijck is Paus Teghen-Christ; die't nieu Loyools ghebroet
En'tgrauw Gotfruyts vervolgh opqueelt en op-standt doet.
Dees' hy met teeck'nen dreyght om te voor-comen schanden:
Maer God en achtmen niet/men drijft hem uyt de landen/
End' op zijn Zeetel hoogh brenghtmen beelden verwaent
Ghemaeckt van steen end' houdt in allerhandt ghedaent.
Daerom zijn Hoogheyt wijs laet dees Zee-monsters stranden
Op ander tyden hier/in a Vlaend'ren landt oock mee
Zijn dees ghesien op strandt van den Visch-ryken Zee:
Wat wilt ghy Hollandt dreyghen ghy Spiner onbedocht:
By u veel teeck'nen zijn/op die u Spinen maeckt:
Want op ons wint ghy niet:met ons God altijdt waeckt.
Siet:daer wy al om baden dat is door hem vol-broght.

a Tot Duijnkercken int jaer 1404. Tot Blanckenbergh int jaer 1489.

X.

Ons Stadt-houder Maurits ghingh na de groene weyden/
Alwaer de Vlaemsche Maeght hem pluckt' een Olijf tack/
Begherend' hulp van hem/want zy was teer en swack:
'Twelck hem ghejammert heeft/g'lijck oock het stadigh schreyden/
Met een kuss' hy belooft by-standt/en niet te scheyden
Van haer/of zy was vry van't Spaansche jock te'ennael.
Dat heeft vernomen ras Adelbert Cardinael,
Die riep te-saem zijn volck om te gaen uyt vermeyden/
Zijn maght was groot/in noodt ons Heyrtocht was voorwaer/
Wy keerden ons tot God die wegh nam ons ghevaer:
Vergheefs den Hertogh heeft ghedreijght 'thuijs van Orangien,
Vergheefs heeft hy ghemeent/ja met eede bevest/
Dat hy vermoorden sou den eersten met den lest:
En Maurits met Henrick in bandt senden na Spaengien.

Henrick Frederick van Nassau Jonge Prince.

X I.

God self het sweert aen-nam/God self riep Kerckes wrake/
God self zijn volck'ren moet aen-sprack/God self gingh voor/
Daer nae ons Vorst Maurits deedt vroom'lijck zijn devoor.
De Ionghe Prince vlough niet anders als een Drake/
De Spaensche Hoofden hy benam kin ende kake/
Graeff Ernst en Lodowijck,en Fransoys vander Veer,
Met Gendt seer onversaeght sloeghen veel volcks te neer.
'Tvocht al te Paerdt/te Voet/'tvocht al dat slagh cost raken.
'tHalfs-vel ontstack haer al/en nam wegh wee en wach/
Alsulcken strijdts aenval de Vlaemsche Maeght noyt sagh.
Danckt God/Hollandt/danckt God/wilt hem de eer toe schryven/
Deur zijn Voorsienigheyt u Graef verovert heeft/
Deur zijn Ghenade ghy in groote voor spoet leeft/
Hy is die van u hals het Spaansch ghewelt can dryven.

XII.

Hy heeft gheſet op't hooft den Crans Maurits ghepreſen/
Des vyands grooten hoop duer zijn Vaend'len verſtoort.
Zoo gaet het met haer al/ die roepen Brandt en Moort.
O Caracall, ghy die een Caar van Call woudt weſen/
Hoe! zijt ghy doodt/ helaes! of zijt ghy weer verreſen?
Die Hertogh van Aumaal, Graef Fredrick vanden Bergh,
Die Grave van Bucquoy met Rone, Standly ergh/
En Mons Freſy zijn doodt/ en meer Hoofden met deſen:
Philips van Arragon die Kleef en 'tlandt van Luijck
Cortlick ſwaer heeft ghequelt is nu in onſe fuijck:
Nu ſal hy Hollandt ſien ſonder ſlagh ofte ſchoote/
Daer hy begheerigh nae gheweeſt is wel vier jaar/
Gheluckigher is hy dan eenigh van zijn Schaar/
Maer dat ellendigh is/ dat hy moet gaen ghesloten.

Caracalla was een wreed heer tot Romē.

XIII.

Maer waer toe is mijn jock? tbetaemt meerder te loven
Ons vromen helt Maurits, end' heel Naſſauſch gheslaght
Te grypen by het hayrupt den Vergetel gracht
Met Gendt en Franſoys Veer: Nu wel laet ick van boven
Werpen den Laurier-hoet: want deur haer is verſchoven
Den vyandt: Neder daelt ghy Neghen Suſt'ren wijs/
Singht deſen Vorſten lof/ en gheeſt haer eeuwigh prijs:
Gaet vlytigh/ gaet en pluckt nu bloemen upt u Hoven.
Deur haer 't Oorlogh een eyndt ſal nemen (ſoo ick hoop)
Deur haer ſal alle dingh hier worden goeden coop:
Deur haer ſalt Vrede zijn/ duer haer ſult ghy hier planten
Pindum, end' houden ſchool: geen Seng-oor hier ſal zijn/
De Catten zijn ghepaept: gheen vleeſ-banck vreeſt gheen pijn.
Gheruſt O Muſæ zijt/ gheruſt aen alle kanten.

Vā de Catten (Een oudt volck van Duijtſlandt) hebben wy ons oorſprongh. Cattēwijc een dorp/ leydt niet veer van Leyden.

XIIII.

Nu tſa 'tis tijdt/ begint ons Prince lof te ſinghen/
Becleet u heel met groen/ van blijtſchap lieflijck lacht/
Want hy u heeft een tack van den Olijf ghebraght:
Wilt hem nu wederom den dranck der Goden bringen/
Ghy Faam bereyt u Koets/ op dat hy daer op ſpringhe/
Voert hem tot daer den Son op climt en ondergaet/
En dat tot ſpijt van Nijdt en vanden helſchen haet.
Tghetal der dooden toocht der Spaengiarts onderlinghe/
Die trouloos zijn gheweeſt; O Schelmen boos van aerdt!
Wat ghenaad' ſou u zijn die niemandt hebt gheſpaert?
Nu leght onder den voet: dit is loon na u daden/
Die om de eere Gods en Koninghs dienſte ſtout
(Want zy dat lyden niet) beloſte noch woordt hout.
Int bloedt vergaen zy meeſt die met bloedt haer verſaden.

Dat voeght

Dat voeght ghy goede [illegible]d: wiens kracht niet is om spreken/
Laest op den Turnh[illegible] heyd/en nu in Vlaendren-landt
Hebt ghy ons Graef M[illegible]rits gheghevẽ d'over-handt/
Veel zijnder omghebragh[illegible]eel zijnder oock gheweken/
Niemand nu kicken derf/n[illegible]nandt zijn hooft uptsteken/
Zoo zijn zy al verbaest/zoo is de vrees in haer:
Gaet Bode ras/jae vlieght/ brenght Spaengien dese maer/
Siet hoe zy is te moet/vraeght of zy't niet wil wreken:
Maer ghy O goede God bystaet ons/soo ghy doet/
Op dat den Wolf niet stort des Schaeps onnosel bloet.
Streckt upt u rechter handt/gheeft ons u helmet stercke/
'Tbegonnen werck volvoert op dat van eeuw tot eeuw
Mach gaen in voorspoet voort de vroom Hollandtsche Leeuw,
So mach de Staet van't landt vermeren met u Kercke.

FINIS.

